

PARSTERIA.

De quinque Præceptis Ecclesiæ.

DE I. PRÆCEPTO.

Audire Missam diebus Dominicis, & festis de Præcepto.

2789 Ideles, postquam ad usum rationis pervenire, qui regulariter post septennium exploratum presumuntur, teneantur sub mortali auditore Sacrum diebus Dominicis, & festis de præcepto.

2790 Ad satisfaciendum hunc præceptum quatuor requiriuntur. 1. *Præfessio moralis.* Hinc nec est necesse, quod actu audiat Sacerdotem, aut videat; nam mutus, furdus, aut ob multitudinem populi distans, ut actu nec audiat, nec videat, satisfaci, si sacrificio sibi præfens; adèque per *auditionem Missæ*, intelligitur actio qua' qui sacrificio est præfens, eique assitudo modis humano, corporis videlicet, & mente, & in talis distantia, ut possit Sacerdotem videare, ejusque Ministerium, & actions attendere. Unde non satisfaci, qui è senectute sua donus extra Ecclesiam sicut Misam, que intra Ecclesiam celebratur, audiens; quia non est moraliter præfens. Affirmat tamen Tambur. lib. 4. c. 2. §. 1. num. 14. & Clericatus cap. 109. num. 7. Similiter, nec qui extra januam Ecclesie positus, cum audiens; nisi id contingere ob multitudinem nimian populi, quam Ecclesia capere non valet, quia tunc censetur moraliter præfens ratione coniunctionis cum multitudine, cum qua constituit unum corpus morale fidem, Sacro præfens, & assistens,

2791 2. *Intentio.* Requiritur, inquam, intentio audiendi Missam saltem virtualis, aut interpretativa: quam vid. in tom. 3. in Exam. Ordinand. 4. num. 206. unde qui in Ecclesia est præfens Sacro non animo audiendi Sacrum, sed expectandi amicum, non satisfaci; quia actio illa auditio, et purè casuall, extrema, & non humana; Ecclesia autem precipit actionem humanam, ac proinde voluntariam; seu actu inmixtum ex externa audizione, & interna volitione: v. num. 184.

2792 E contra, si audis, habens intentionem audiendi, non tamen satisfaciendi per illud Sacrum præcepto, sed ob devotionem; si postea aliud Sacrum non audias, satisficiunt præcepto; quia præceptum vult auditionem humanaum; animus autem non satisfaciendi præcepto hac, vel illa auditio Sacri, non facit, quia animo non satisfaciendi præcepto hac, vel illa auditio humana. Tum quia aliud est loquido animo non satisfaciendi præcepto hac, vel illa auditio Sacri, aliud de animo absoluè non satisfaciendi præcepto, quia hic, utpote exclusivus actionis præcepto, est mortal; v. num. 153.

2793 Item, qui audit Missam ob devotionem, ignorans esse diem festum, si postea advertat, non reneatur ad aliud Sacrum, quia iam satisfecit, tam ob aliam rationem, quam ob virtutem intentionem satisfaciendi.

2794 3. *Attention.* Requiritur sub mortali. Diana, Card. de Lugo, Tambur. & alii volunt, sufficie solam attentionem externam, quatenus dum quis afflit Missa, non occupetur in aliqua actione externa moraliter incompatibili cum audizione, verbi gratia, pingendo, scribendo, confabulando, &c. adèque non obstante solam internam distractionem mens etiam voluntariam: quia Ecclesia precipit auditionem externam, & orationis substantia non dependet ab attentione actuali interna.

2795 Dico tamen, sub mortali requiri attentionem internam, Maistrus cum Cajetan, & Bonacini, quia Ecclesia precipiendo auditorem Sacri, precipit actionem humanam Religiosam, qualis non est, nec auditio Sacri, nec oratio sine illa prorsus attentione interna, sed cum omnino voluntaria distractione interna. Omnidio v. dicta à num. 286. & 434.

2796 Attentionem internam est triplex. 1. Quia attenditur ad actions Sacerdotis. 2. Quia attenditur ad significacionem verborum. 3. Quia inde mens ad Deum

elevatur, contemplando videlicet mysteria, que per actions, aut Sacerdotis verba exprimuntur. Secunda attention est melior, tercia est optima, sed sola prima est necessaria. Quia præceptum, de auditione Missæ, non est de oratione, sed de assistencia Sacrificio. Requiritur igitur, ut saltem virtualiter, & in confuso attendas ad actions Sacerdotis. Unde est mortalis voluntaria distractio notabilis, secus si sit involuntaria, ut sepe contingere solet, aut voluntaria, sed brevis; vid. num. 441.

2797 4. *Integritas;* unde mortale est patrem notabilem omittere. Parvam partem putant communiter Doctores, omittere à principio Missæ utique ad Episcopatum exclusivæ, & à communione exclusivæ usque ad finem; aliis utique ad Euangeliū exclusivæ.

2798 Non satisfaci præcepto, sed mortaliter peccat, qui duas, aut quatuor Sacri partes simul à diversis celebrantibus audit; immo propriis affirmativa est damnari, ab Innoc. XI. vide in pag. 5. Propof. 53. quia præceptum est de audienda una integra Missa: que declarata fatis colligitur ex ipsa damnatione Pontificis ex Cathedra loquentis: qui enim plures partes Sacri simul à diversis celebrantibus audit, non dicitur audire unam integrā Missam; sed plures partes plurimum Missarum, nulla integrā.

2799 Eadem ratione non satisfaci, qui duas partes successivæ à diversis celebrantibus audit, v. gr. à consecratione usque ad finem ab uno, & postea ab initio usque ad consecrationem ab alio; unde opinio affirmativa in ea auditio plurium partium à diversis successivæ, mihi videtur virtualiter in damnatione recente propositionis 53. comprehendit; quia eadem est ratio.

2800 Unica audizione Sacri non satisfaci quis duplicit præcepto pro die præfensi, & crastino, quia Ecclesia duplicitus diebus actiones distinctas præcipit: unde sicut præceptum jejuni, singulis diebus distincta jejuna intendit, & præceptum recitandi Officium distinctas recitationes, ita præceptum de audiendo Sacro distinctas auditions; & sicut proprius asserens; quid unico Officio quis satisficiat duplice præcepto pro die præfensi, & crastino, est dama, ab Alex. VII. ut in pag. 2. Propof. 35. ita est virtualiter damnata proprius id asserens de auditio Sacri, aut jejuni.

2801 Ausentes autem Missam Summi Pontificis ante median noctem Natalis, satisfaciunt præcepto; quia ex fictione juris, seu ex dispositione Summi Pontificis, censetur pertinere ad diem sequentem: *Si dies vespertino festina moraliter reputatur à vixno hodierna in ordine ad recitandum Maximum lujus diei, non sic in ordine ad laborandum die festo.* Ita Tambur. tom. 2. pag. 439.

2802 Dum quis audit Missam, recitate potest ne-
dum orationes ex devotione, puta Rosarium, Officium Virginis, &c. ut vult Communis, sed etiam de præcepto, nempe Officium Divinum, vel ratione voti, aut penitentia, Clericatus cap. 109. num. 8. Diana part. 2. tral. 12. refol. 2. & part. 13. refol. 6. quia haec orationes non impedit presentiam, & attentionem sufficientem ad utrumque; immo per utrumque audiens est magis cum Deo, quia oratio magis reddit mentem attentam ad Deum, & impedit involuntarias digitationes ad impertinentiam contingere solitas. Et parum interea, quod oratio sit præcepta, vel non præcepta, ad hoc ut attentionem sufficientem impedit, vel non impedit.

2803 Durante tamen Sacro non potest quis confiteri, Azor, contra Bonacini, quia confessio non est oratio, sed accusatio, & actus judicij omnino disparatus, & attentionem ad Sacrum impediens. Affirmat Clericatus cap. 1. si citio se expedit, puta usque ad Euangeliū.

2804 Qui manè discedit è loco, ubi festum colitur, accessus ad locum, ubi non colitur, non teneat prævenire, per Bonacini. & alios, quia præceptum non

De I. Præcepto Ecclesiæ.

APPENDIX XXXVII.

Aliud practicum.

non est affixum determinate hora, sed extendit ab aurora usque ad meridiem. Dico tamen, quod teneatur prævenire, si sine gravi incommode potest, quia prævidens impedimentum proximum futurum adimpletionis præcepti, teneat eam prævenire, si sine gravi incommode potest; alioquin censetur vele maliciose transgressionem: vide hoc numer. 2900. & 2903. & tom. 2. num. 636. & tom. 3. num. 285.

2805 *Excusat ab auditione faci die festo rationabilis causa,* quia præcepta positiva Ecclesiastica, utpote ex benigne, non obligant tanto rigore.

2806 *Excusat.* 1. *Impotentia physica:* hinc excusat infirmus, aut detentus in carcere: vid. num. 456. & 457.

2807 2. *Impotentia moralis,* seu gravis difficultas: hinc excusat, Qui prudenter grave damnum sibi, aut aliis timeret, si exar. Qui gravem difficultatem habet, ob notabilem distantiā ab Ecclesia, & pluviam. Gravida, si gravida infantulam, nec possit secum duce, quia alia solus domi pati posset periculum. Persona, qui habet infirmos domi, qui possent pati periculum, & non habent cui relinquere. Qui debet gravia negotia expedire, que commode differte non potest. Qui iter agens, Sacrum audire non potest, nisi amittere socios, sine quibus prudenter timeret latronum periculum, aut aliud malum. Mulier honesta, que caret habitu honesti, quia non obligatur accedere cum gravi sua confusione; curare tamen debet, ut accedat valde mane, quando populi concursus esse non solet; si id sine gravi incommode, aut confusione facere potest.

2808 3. *Officium.* Hinc excusat mulieres, qui castum, aut portas Civitatis custodiunt, si sine periculo suo muneri deesse non possint. Pafiores ovium, & armentorum, & similes, si ex absentia periculum timent, quod quidem regulariter contingit; qui tamen, si sint plures, curare debent, ut relictis uno, aut pluribus, quot sufficiunt ad custodiā, accedant alii ad Sacrum: alii qui faciant ad invicem, vel diversis horis ejusdem diei, vel diversis festis, juxta loci propinquatum, aut distantiā.

2809 4. *Confusio.* Hinc excusat mulieres, si ex consuetudine patris egredi non soleant tempore lutus, aut post partum, per dies purificationis, dummodo non exant ex alias causas. Confusio mulierum (ubi est) manendi primo anno viduitatis domi, ita ut neque diebus festis exant ad audiendam Missam, est ab Episcopis, ut irrationaliter & exorbitans, extirpanda.

2810 5. *Censura.* Hinc, qui est ligatus excommunicatione majori, aut interdicto, nec teneat, nec potest sine mortali Missam audire.

Tempore autem interdicti, habens Bullam peccat mortaliter, si die festo omittat Sacrum, quia teneat implete præceptum, quando potest; sed tunc potest, nam per Bullam potest audire Sacrum tempore interdicti; igitur

2811 6. *Inadvertentia,* quia inadvertentia, aut oblivio æquivalit ignorantiae invincibili, adeoque excusat à culpa: v. num. 460.

2812 *Quates.* In villa, ubi est unicus Sacerdos, die festo Petrus accedit ad Ecclesiam, & reperit Sacerdotem pervenientem ad prefationem, an teneat audire reliquias Missæ? Negant Ledefra, & Joan. Sanchez; quia per reliquias partem lujus Missæ non potest implete præceptum, quod est de integra.

Ref. teneri Moya, & Asfeldkin: quia pars illa à Prefatione ad finem est principalis, nam in eo continetur essentia sacrificii, nempe *Consecratio, Oblatio, & Consumptio.* Prior vero pars est purè integralis, & accessoria; principale autem non sequitur accessoria, sed est contra; adeoque Petrus teneat ad illam adiendam.

Scotus in 3. d. 9. quest. unie. lit. C. Maistrus dif. 11. quest. 2. art. 1. Joan. la Crux, pag. 49. Tambur. tom. 1. pag. 124. Leander de p. Eccl. tom. 2. Bulfemb. lib. 3. tral. 3. cap. 1. dub. 3. Clericatus cap. 47. & 109. Men. do ver. Missa.

Examen Ecclesiast.

1 Q uando Festum Annunciationis incidit Feria quinta in Cena Domini est obligatio audiendi Sacrum, ut jam declaratum fuit à Clemente Undecimo, & debent plures Missas celebrati eo die, & non unica tantum; Quando vero incidit Feria Sexta, aut Sabato ejusdem Hebdomada non est obligatio audiendi tunc, sed quando fieri festum de Annunciatione translatum.

DE II. PRÆCEPTO ECCLESIAE.

Jejunare in Quadragesima, Vigiliis, & Quatuor Temporibus.

Et non comedere carnes diebus Veneris, & Sabbati.

JEJUNIUM

2813 E clesiasticum, quod substantiam; consilio in unica confessione per diem, cum abstinentia a carnibus.

2814 Majoris meriti est jejuniū ex præcepto, aut voto, quā spontē factum, seu ex consilio: sic de aliis præceptis; quia jejuniū spontē factum, hoc est sine præcepti, aut voti onere, habet meritum solius virtutis temperantie; factum vero ex voto, habet meritum Religionis, quae est melior temperantie; & factum ex præcepto, habet meritum obedientiae, quae ex 1. Regis 15. est melior virtutis, ac temperantiae; quia est species virtutis justitiae, quae superiori præstatim, quæ debemus. Hinc in Euangeliū dicitur: *Si vix ad vitam ingredi, serva mandata.* Et Regius Psalter. Vota confutat, dicens: *Vovete, & redite Domino Deo vestro omnes, qui in circuitu eius afforis munera.* Et necessitas illa ex voto, & præcepto, non est necessitas coactionis, sed obligationis in Dei cultum, quae plenam libertatem executionis minimè tollit.

DE TEMPORE.

2815 H o præceptum obligat sub mortali ad jejunandum diebus ab Ecclesia prescriptis: vid. pag. 2. Propof. 23. ab Alex. VII. dann. nempe diebus Quadragesima, Quatuor Temporum, & Vigilarum.

Horam confessionis, quae est circa meridiem, nobiliter sine causa prævenire, non est mortale, sed veniale; immo nullum, si ex causa, quia tempus confessionis non est de substantia jejuniū. Idem dic, si collatio facienda ferò, fiat manè, & comelio ferò.

2816 Comans die Jovis, si dubites, an sit hora media noctis, potes comedere carnes; quia est in possessione libertas edendi. Si id dubitas die Sabbati, tenies abstine, quia est in possessione præceptum abstinendi, utpote prius dubio.

QUERES

2817 An licet prosequi unum horologium pro jejunio Ecclesiastico, & aliud pro jejunio naturali ad communionem?

N egat de Lugo; quia eo ipso, quod quis unum horologium libere accipit, videtur renunciare omnibus aliis. Affirmat Diana part. 10. tral. 15. refol. 29. cum de Castillo, qui ait: *In hoc enim casu mutat quidem sententiam, & variat horologia, sed non ex primaria intentione variationis;* quia sic est alterius collusio, cum agatur de dubio præceptis: sed ex accidenti; quatenus neficiens aliam esse regulam preter unicam primi horologii, illam capi sequi, potest vero se accommodat alteri regule, quam videt problematicum.